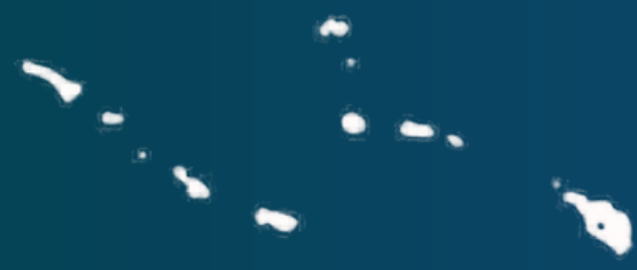

We zijn er. Voor het Koninkrijk der Nederlanden, wereldwijd.

*Eén Koninkrijk, nieuwe generaties:
Onderzoek naar de inbreng van jongeren van
Curaçao, Aruba, en Sint Maarten bij het
Ministerie van Buitenlandse Zaken.*

Hoofdvraag en aanleiding

In maart 2026 ontstond op Curaçao en Aruba politieke ophef over de positie van het Koninkrijk bij een VN-stemming over het slavernijverleden. Nederland onthield zich van stemming, waarna de vraag werd gesteld of het Caribisch deel van het Koninkrijk vooraf was betrokken bij de totstandkoming van deze Koninkrijkspositie. Het voorval laat zien hoe buitenlandse betrekkingen, hoewel formeel een Koninkrijksaangelegenheid, direct kunnen raken aan de geschiedenis, waardigheid en maatschappelijke identiteit van de Caribische landen binnen ons Koninkrijk.

Daarmee raakt het incident aan een bredere spanning: hoe komt beleid dat namens alle landen wordt gevoerd tot stand, en wiens perspectieven worden daarin meegenomen? Deze spanning vormt het vertrekpunt van dit advies en leidt tot de volgende centrale beleidsvraag:

Hoe kan het ministerie van Buitenlandse Zaken de perspectieven van jongeren in Curaçao, Aruba en Sint Maarten betekenisvol, structureel en evenwichtig integreren in de vorming van het buitenlandbeleid van het Koninkrijk der Nederlanden?

Urgentie

Deze vraag wordt urgenter nu geopolitieke verschuivingen, regionale instabiliteit en grensoverschrijdende criminaliteit directe gevolgen hebben voor Curaçao, Aruba en Sint Maarten (hierna: CAS-landen). Hoewel het buitenland- en defensiebeleid namens alle vier de landen van het Koninkrijk wordt gevoerd, blijft de invloed van inwoners van de CAS-landen op deze besluitvorming beperkt.

Voor jongeren krijgt dit probleem extra gewicht. Zij worden langdurig geraakt door keuzes over internationale samenwerking, veiligheid en economische ontwikkeling, maar beschikken nauwelijks over structurele routes om hun ervaringen en prioriteiten mee te laten wegen. Dit advies richt zich daarom niet op een herziening van de staatsrechtelijke verhoudingen, maar op de vraag hoe jongerenperspectieven uit de CAS-landen betekenisvol, structureel en evenwichtig kunnen worden ingebed in de vorming van het buitenlandbeleid van het Koninkrijk.

Bevindingen

Uit het onderzoek komen vier structurele tekortkomingen naar voren die elkaar onderling versterken.

Ten eerste kent het Koninkrijksbestel een fundamenteel democratisch tekort. Inwoners van de CAS-landen hebben geen directe vertegenwoordiging in de Staten-Generaal, terwijl dit parlement wel controle uitoefent op de ministers die het buitenland- en defensiebeleid voeren namens alle vier de landen. De Raad van State omschreef dit in 2024 als "morganatisch burgerschap": het Koninkrijk kent één nationaliteit, maar de politieke rechten die daarmee gepaard gaan verschillen naargelang de woonplaats van de burger. Dit tekort is al jaren gesignaleerd door adviesorganen, in parlementair overleg en door jongeren zelf, maar heeft tot op heden niet geleid tot structurele verandering. Het coalitieakkoord van kabinet-Rutte IV erkende het democratisch tekort voor het eerst expliciet, maar na de val van dat kabinet zijn de aangekondigde maatregelen niet in wetgeving omgezet.

Ten tweede slagen de bestaande participatiekanalen er niet in dit tekort te ondervangen. De drie gevolmachtigde ministers staan in de Rijksministerraad tegenover een voltallig Nederlands kabinet en beschikken niet over het recht om rijkswetten in te dienen of te amenderen. Interparlementair Koninkrijksoverleg-afspraken zijn politiek maar niet juridisch bindend, en een geschillenregeling die het Statuut al jaren verplicht, is nog altijd niet tot stand gekomen. Verdragsconsultatie vindt te laat plaats, waardoor de CAS-landen weinig invloed hebben op de vraag of een verdrag al dan niet voor het gehele Koninkrijk wordt aangegaan, terwijl zij binnen hun eigen jurisdictie wel verantwoordelijk zijn voor de uitvoering ervan. Dit werd concreet zichtbaar in maart 2026, toen Nederland zich bij een VN-stemming over de trans-Atlantische slavenhandel onthield zonder de CAS-landen vooraf te consulteren, terwijl dit thema de Caribische landen het meest direct raakt aan hun geschiedenis en maatschappelijke identiteit.

Ten derde ontbreekt een structureel participatiekader voor jongeren. Bestaande initiatieven zijn incidenteel van aard, niet institutioneel verankerd en sterk afhankelijk van persoonlijke netwerken en individuele initiatiefkracht. Formele routes zoals het Jeugdparlement hebben aan betekenis verloren, en informele routes via activistische netwerken en studentenplatforms maken participatie afhankelijk van toeval en netwerkpositie. Uit de enquête blijkt een groot deel van de respondenten niet weten via welke kanalen zij inspraak kunnen uitoefenen. Bijna alle respondenten vinden dat de Nederlandse overheid onvoldoende rekening houdt met het jongerenperspectief, en een grote meerderheid voelt zich niet vertegenwoordigd binnen het Koninkrijk. Daar komt bij dat financiële drempels, de grote geografische afstand tot Den Haag en het ontbreken van onkostenvergoedingen participatie in de praktijk verder bemoeilijken. Jongeren worden bovendien pas geconfronteerd met beleid wanneer het al is vastgesteld, wat bijdraagt aan gevoelens van afstand en onmacht.

Bevindingen

Ten vierde bestaat er een kenniskloof bij beleidsmakers in Den Haag. Bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken ontbreekt een verplichte Koninkrijksonboarding voor nieuwe medewerkers, en het diplomatieke opleidingstraject besteedt nauwelijks aandacht aan de CAS-landen. Beleidsmakers beschikken daardoor niet altijd over de contextuele kennis die nodig is om beleid te toetsen aan de lokale realiteit van de eilanden. Dit vergroot het risico dat Koninkrijksbrede besluitvorming onvoldoende aansluit bij de prioriteiten, ervaringen en omstandigheden van de Caribische bevolking.

Deze tekortkomingen spelen zich af tegen een achtergrond van toenemende geopolitieke druk, demografische kwetsbaarheid en afnemend politiek vertrouwen. De CAS-landen worden onevenredig geraakt door regionale instabiliteit rondom Venezuela, de assertieve koers van de Verenigde Staten in het Caribisch gebied en de groeiende aanwezigheid van China en Rusland in de regio. Hybride dreigingen zoals transnationale criminaliteit, desinformatie en economische beïnvloeding versterken de kwetsbaarheid van de landen verder. Tegelijkertijd vergrijzen de eilanden in hoog tempo, verlaten jongeren in toenemende mate hun land van herkomst, en staan de sociale zekerheidsstelsels onder druk door dalende premie-inkomsten en stijgende zorgkosten. De sociaaleconomische realiteit van de CAS-landen wijkt daarbij af van die van Europees Nederland: werkloosheid is hoger, koopkracht is gedaald en inkomensongelijkheid neemt toe.

Een vergelijking met andere Europese koninkrijken onderstreept dat het anders kan. Denemarken heeft Groenland en de Faeröer gereserveerde zetels gegeven in het nationale parlement en een formele contactgroep ingesteld voor buitenlands- en veiligheidsbeleid. Het Verenigd Koninkrijk organiseert een jaarlijkse jongerentop voor zijn overzeese gebieden. Nederland loopt op beide punten achter, terwijl jongeren uit de CAS-landen de gevolgen van geopolitieke en economische keuzes het langst zullen dragen.

Hoe is dit beleidsadvies tot stand gekomen?

Dit beleidsadvies is tot stand gekomen door middel van een combinatie van literatuuronderzoek, semigestructureerde interviews, een online enquête en een rondetafelgesprek. Deze mixed-methods aanpak biedt zowel institutioneel-analytische diepgang als inzicht in de geleefde ervaringen van betrokkenen.

Het literatuuronderzoek vormt de analytische basis en omvat beleidsdocumenten van de CAS-landen en Nederland, wetenschappelijke literatuur, rapporten van adviesorganen zoals de Raad van State en de Adviesraad Internationale Vraagstukken, en journalistieke bronnen waaronder lokale kranten. Het doel was drieledig: de institutionele inrichting van het Koninkrijk begrijpen, overeenkomsten identificeren en structurele knelpunten in de beleidsvorming blootleggen.

Voor de interviews zijn gesprekken gevoerd met een diverse groep betrokkenen, waaronder jongeren die in of op de CAS-landen zijn opgegroeid, beleidsmedewerkers van relevante ministeries (waaronder Buitenlandse Zaken en Defensie), gevluchtigde ministers en vertegenwoordigers van de CAS-landen, en inhoudelijke experts zoals onderzoekers en hoogleraren verbonden aan Nederlandse en Caribische universiteiten. De interviews waren semigestructureerd van aard, wat ruimte bood voor verdieping op thema's als democratisch tekort, geopolitieke kwetsbaarheid en jongerenparticipatie.

De online enquête werd verspreid onder CAS-jongeren via onderwijsnetwerken en maatschappelijke organisaties. Om het bereik te vergroten is tevens een artikel gepubliceerd op Dossier Koninkrijksrelaties. De enquête was beschikbaar in zowel het Nederlands als het Engels, zodat verschillende taalgemeenschappen binnen het Koninkrijk konden deelnemen. De enquête bevatte meerdere vraagtypen, van meerkeuzevragen en Likertschalen tot open vragen, en bracht onder meer vertrouwen in instituties, toekomstperspectief en ervaringen met participatiekanalen in kaart.

De bevindingen werden vervolgens getoetst in een rondetafelgesprek met CAS-jongeren, beleidsmedewerkers en experts. In twee rondes reflecteerden de deelnemers individueel en gezamenlijk op de geconstateerde knelpunten en de conceptaanbevelingen van dit advies. Deze opzet maakte het mogelijk om perspectieven naast elkaar te leggen en aanbevelingen te scherpen op basis van directe feedback.

Het onderzoek kent een aantal beperkingen die transparantie vereisen. De enquêtedata zijn niet statistisch representatief voor de gehele jongerenpopulatie van de CAS-landen, mede door de beperkte steekproefomvang en een waarschijnlijke selectiebias richting maatschappelijk betrokken en digitaal vaardige jongeren. Daarnaast erkennen wij als onderzoekers van The West Wing ook onze eigen positie: wij zijn allen woonachtig in Nederland en hebben geen persoonlijke achtergrond op de eilanden. Deze afstand heeft onvermijdelijk invloed gehad op de vraagstelling en interpretatie.

Om deze beperkingen zo veel mogelijk te ondervangen zijn bewuste methodologische keuzes gemaakt: een tweetalige enquête, een breed scala aan gesprekspartners met directe eilandervaring, en inhoudelijke toetsing door mensen met een persoonlijke band met de CAS-landen. Tot slot wordt de verzamelterm "CAS-landen" in dit advies bewust en terughoudend gebruikt. Betrokkenen identificeren zich primair met hun eigen eiland, en de term brengt het risico mee dat relevante verschillen tussen Curaçao, Aruba en Sint Maarten worden afgevlakt. Waar mogelijk wordt daarom per land geschreven.

Aanbeveling 1

Maak kennis over CAS-landen een structureel onderdeel van het interne opleidings- en trainingstraject bij de Rijksoverheid

1 | Veranker Koninkrijkskennis bij de Rijksoverheid

Maak een ‘Koninkrijk-onboarding’ verplicht voor iedereen die bij Buitenlandse Zaken en Defensie start, en organiseer periodieke verdieping voor beleidsmedewerkers en diplomaten, zoveel mogelijk binnen bestaande onboarding- en professionaliseringstrajecten. Investeer in een doorlopend leer- en kennissysteem inzake het Koninkrijk, waarin zowel institutionele verhoudingen als de sociaaleconomische en geopolitieke context van de CAS-landen centraal staan. Ontwikkel deze trainingen in samenwerking met lokale experts en maatschappelijke organisaties uit de CAS-landen, zodat praktijkinzicht en representativiteit worden geborgd.

2 | Promoot deelname Caribische ambtenaren aan interne Ministeriële leer- en ontwikkelingstrajecten in Nederland

Nederlandse (rijks)ambtenaren reizen veelvuldig naar het Caribisch deel van het Koninkrijk voor werkbezoeken, overleggen en cursussen. Zij krijgen de kans om het Caribisch perspectief mee te nemen naar Nederland, terwijl Caribische ambtenaren, weliswaar deels vanwege een kleinere ambtelijke organisatie, deze kans niet in dezelfde mate kunnen benutten. Interne ministeriële leer- en ontwikkelingstrajecten in Nederland met betrekking tot buitenlandse zaken gaan actief Caribische cursisten werven en financiële ondersteuning bieden om deel te kunnen nemen. Door deelname aan deze programma's hebben de cursisten inzicht in de richting en inrichting van het buitenlandbeleid van het Koninkrijk, en nemen zij de kennis mee in hun werkzaamheden binnen het Caribisch deel van het Koninkrijk.

Aanbeveling 2

Investeer in Caribisch talent via een doorlopende ontwikkellijn bij Buitenlandse Zaken

1 | Organiseer een koninkrijksbrede ‘Diplomacy Masterclass’ voor jongeren

Ontwikkel een jaarlijks, hoogwaardig trainingsprogramma voor jong talent uit de CAS-landen, gericht op het begrijpen van internationale onderhandelingen en het agenderen van lokale vraagstukken binnen Buitenlandse Zaken. Dit programma fungeert als startpunt en voorbereiding op verdere betrokkenheid binnen het ministerie. Bij de selectie en werving dient expliciet aandacht te zijn voor toegankelijkheid en representativiteit voor jongeren vanuit alle CAS-landen, zodat de Masterclass de Caribische jongerenpopulatie weerspiegelt.

2 | Ontwikkel een Koninkrijksbreed traineeship

Ontwikkel een Koninkrijksbreed traineeship bij Buitenlandse Zaken, specifiek gericht op jongeren uit Curaçao, Aruba en Sint Maarten. Dit traineeship biedt de mogelijkheid om opgedane kennis en vaardigheden toe te passen binnen de beleidspraktijk en vergroot tegelijkertijd de zichtbaarheid van deze groep binnen het ministerie. Waar mogelijk wordt aangesloten bij bestaande traineeshipstructuren, met specifieke aandacht voor het vergroten van bereik, toegankelijkheid en deelname vanuit de CAS-landen.

3 | Haal Caribisch talent naar diplomatieke posten in de regio

Reserveer structureel plekken op regionale diplomatieke posten voor jongeren uit de CAS-landen, inclusief passende ondersteuning voor leefkosten. Hiermee wordt hun expertise direct benut op relevante dossiers en wordt tegelijkertijd geïnvesteerd in hun professionele ontwikkeling en netwerk.

Aanbeveling 3

Geef CAS-jongeren een vaste stem in de vorming van het buitenlandbeleid

1 | Organiseer vaste participatiekanalen voor structurele inbedding

Laat jongerenvertegenwoordigers structureel deelnemen aan het Interparlementair Koninkrijksoverleg en wijs vaste aanspreekpunten aan binnen BZ om communicatie te formaliseren. Versterk daarnaast de representativiteit van The West Wing door jaarlijks twee, zo nodig gefinancierde, plekken te reserveren voor Caribische jongeren en actief te investeren in werving, zichtbaarheid en samenwerking met maatschappelijke organisaties op de eilanden.

2 | Maak participatie toegankelijk en praktisch haalbaar

Verlaag praktische drempels voor deelname door financiële compensatie (voor gemiste inkomsten), ondersteuning voor jonge ouders en inzet van digitale participatievormen. Vergoed reis- en verblijfskosten waar nodig. Dit vergroot zowel de deelname als de evenwichtigheid van jongerenperspectieven.

3 | Borging van impact en structurele terugkoppeling

Introduceer een jaarlijkse rapportage waarin wordt vastgelegd welke jongereninput is opgehaald, hoe deze is verwerkt en, indien niet overgenomen, waarom daarvan is afgeweken. Dit voorkomt dat participatie uitsluitend consulterend of symbolisch van aard blijft.

4 | Betrek jongeren bij de koninkrijksconferentie

Gebruik de jaarlijkse koninkrijksconferentie op de eilanden om jongeren structureel te betrekken bij toekomstig beleid. Reserveer plekken voor een representatieve groep lokale jongeren en organiseer directe gesprekken met de minister, beleidsmakers, politici en de Directie Westelijk Halfrond, zodat jongeren hun ervaringen en voorstellen kunnen delen en beleid kan worden getoetst aan actuele ontwikkelingen.

5 | Verplicht consultatie als startpunt

Maak consultatie met de CAS-landen een verplichte en vroegtijdige standaardprocedure bij relevante Koninkrijksdossiers. Niet de inschatting van directe impact, maar de aard van het dossier is leidend. Relevante dossiers krijgen standaard een consultatiestap in de beleidsvoorbereiding, in een fase waarin bijsturing nog mogelijk is, inclusief duidelijke terugkoppeling en transparantie over de wijze waarop belangenafweging heeft plaatsgevonden.

6 | Introduceer een Impact- en generatietoets als borgingsmechanisme

Pas een Caribische impact- en generatietoets toe als vaste beleidsnorm voor relevante dossiers die aantoonbare gevolgen hebben voor de CAS-landen. Deze toets waarborgt dat de gevolgen voor de CAS-landen en toekomstige generaties systematisch worden meegewogen in beleidsafwegingen, waaronder de sociale, economische en democratische gevolgen op lange termijn. Veranker deze toets in beleidsnota's, beleidsroutines en interne kwaliteitscontroles.

7 | Zorg voor Koninkrijksbrede vertegenwoordiging in de Adviesraad Internationale Vraagstukken

De AIV adviseert de regering en het parlement over het buitenlandbeleid van het gehele Koninkrijk, maar heeft in haar geschiedenis nog nooit een lid gehad met een achtergrond uit de CAS-landen. Dat is een inhoudelijk en democratisch gemis dat bij toekomstige benoemingen moet worden hersteld.

Conclusie

Koninkrijksaangelegenheden vragen meer dan enkel formele samenwerking tussen vier landen. Uit dit onderzoek blijkt dat CAS-jongeren geconfronteerd worden met beperkte invloed op besluitvorming, veroorzaakt door een disproportionele afstand tot de totstandkoming van beleid. Hoewel besluiten over buitenlandse betrekkingen, waaronder klimaat en veiligheid, directe impact hebben op hun landen, ontbreken er organen die de mogelijkheid geven tot overleg en kennis in Den Haag over het gehele Koninkrijk. Bestaande overlegs vormen blijven incidenteel van aard, onvoldoende toegankelijk of beperkt ingebed in de beleids cyclus van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Daarnaast ontbreekt het in de praktijk regelmatig aan langdurige kennisopbouw over de maatschappelijke en historische context van de CAS-landen. Track Ongevraagd Advies adviseert het ministerie van Buitenlandse Zaken een voortrekkersrol te nemen in het corrigeren hiervan: door duurzame dialoog met jongeren uit de CAS-landen te organiseren, kennis over de eilanden beter te onderwijzen binnen het ministerie en CAS-perspectieven eerder en zichtbaarder mee te nemen in de voorbereiding van Koninkrijksaangelegenheden. Daarnaast verdient ook de positie van CAS-jongeren binnen het ministerie aandacht, onder meer door het vergroten van professionele mogelijkheden. Daarmee ontstaat beter geïnformeerd en meer coherent beleid en kan daarmee ook de legitimiteit en onderlinge verbondenheid binnen het Koninkrijk positief beïnvloeden.

TOA Track 2026

Floris Gast
Antiquaar - Antiquariaat Forum

Chris Anna Capel
MSc Environmental Policy and
Diplomacy - Universiteit Wageningen

Daan jen Hong Li
DLG - Diplomatic Academy
Vienna

Evelien van Eeuwijk
Senior Associate Forensics -
KPMG

Iris Bakhtiari
MA European Integration and Global
Studies - Centre international de
formation européenne

Yagiz (Jacks) Aksoy
MSc International Relations -
The London School of Economics

Jarne Buelen
MSc Crisis and Security Management -
Universiteit Leiden

Juliëtte Herman
MA European Politics and Society -
Universitat Pompeu Fabra

Mark Broekman
PhD-kandidaat chirurgie - Universitair
Medisch Centrum Groningen

Olivier Reinoud
LL.M Europees Recht -
Universiteit Leiden

Peter Eisma
Consultant - Holtara

Xiaodong Scherpbier
MSc Engineering and Policy
Analysis - TU Delft